









Knih vychází jako 54. svazek
umělecké edice Modrý slon

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes d'aide à la publication de
Culturesfrance / Ministère des Affaires étrangères et européennes.

Cet ouvrage, publié dans le cadre du programme d'aide à la publication F. X. Šalda,
bénéficie du soutien d'Institut français– opérateur du Ministère français des affaires
étrangères et européennes et de l'Institut français de République tchèque.

Tato kniha vychází s laskavou pomocí Institut français – agentury francouzského
Ministerstva zahraničních a evropských věcí a Francouzského institutu v České
republice v rámci podpůrného programu F. X. Šalda.

Veškerá práva vyhrazena

© Meander – Ivana Pecháčková, 2012

© First published by Édition Gallimard Jeunesse, Paris, 1992

© Daniel Pennac

Illustrations © Tadeáš Kotrba, 2012

Translation © Alena Jurion

ISBN 978-80-87596-10-4

www.meander.cz





Daniel Pennac

Kamo a já

Ilustroval Tadeáš Kotrba



Pro Mu



Crastaing

Kamo vymyslel hru. Šlo o to zavřít oči a hádat, jestli Crastaing, náš učitel frániny, už dorazil, nebo ne. Když jsem oči zas otevřel, v devíti případech z deseti za katedrou nikdo neseděl. Kamo vyhrál karamelu. Na desátý pokus tam ale Crastaing byl.

„Spal jste dobře, mladý muži?“

Sotva zavřel dveře, už seděl za katedrou, rychlý a tichý jako stín ptáka.

„Však já už vás probudím!“

Jeho hlas rozřízl hrobové ticho. Vysoký, kovový, řezavý, jako by se vám do srdce zabodávalo ostří nože.

„Ostatně...“

Otevřel aktovku (bez jediného kovového cvaknutí, jako by přezky byly potažené sametem) a vytáhl z ní naše písemky – papír při tom ani trochu nezašustil.

„Pokud se nemýlím...“

Pomaloučku listoval stohem písemek jako kartami a okolní vzduch se ani nepohnul.

„Slohovou práci jste mi dosud neodevzdal. Nebo se snad mýlím?“

Nemýlil se nikdy.

„Dvě hodiny po škole! A menší pohovor s vaším panem otcem.“

Tak to byl Crastaing. To byly poslední čtyři roky našeho dětství. Šestá, sedmá, osmá a devátá třída. Šest hodin frániny týdně. Celkem 984 hodin, 59 040 minut (ano, padesát devět tisíc čtyřicet minut). Plus samozřejmě všechny ty hodiny po škole, které si na své výslovné přání vždy ohlídal sám. To byl celý on – s tou holou lebkou, s bílým, hladkým špičatým obličejem s ustupující bradou a malými, lesklými očky. Pohyboval se tiše a zároveň hbitě. A pak tu byla ta drobná fialová skvrna na kapse, kam zastrkával své pero.

„Stěžuješ si zbytečně,“ říkával Kamo, „takoví jako on se v životě nezmění. Ani v knížkách.“

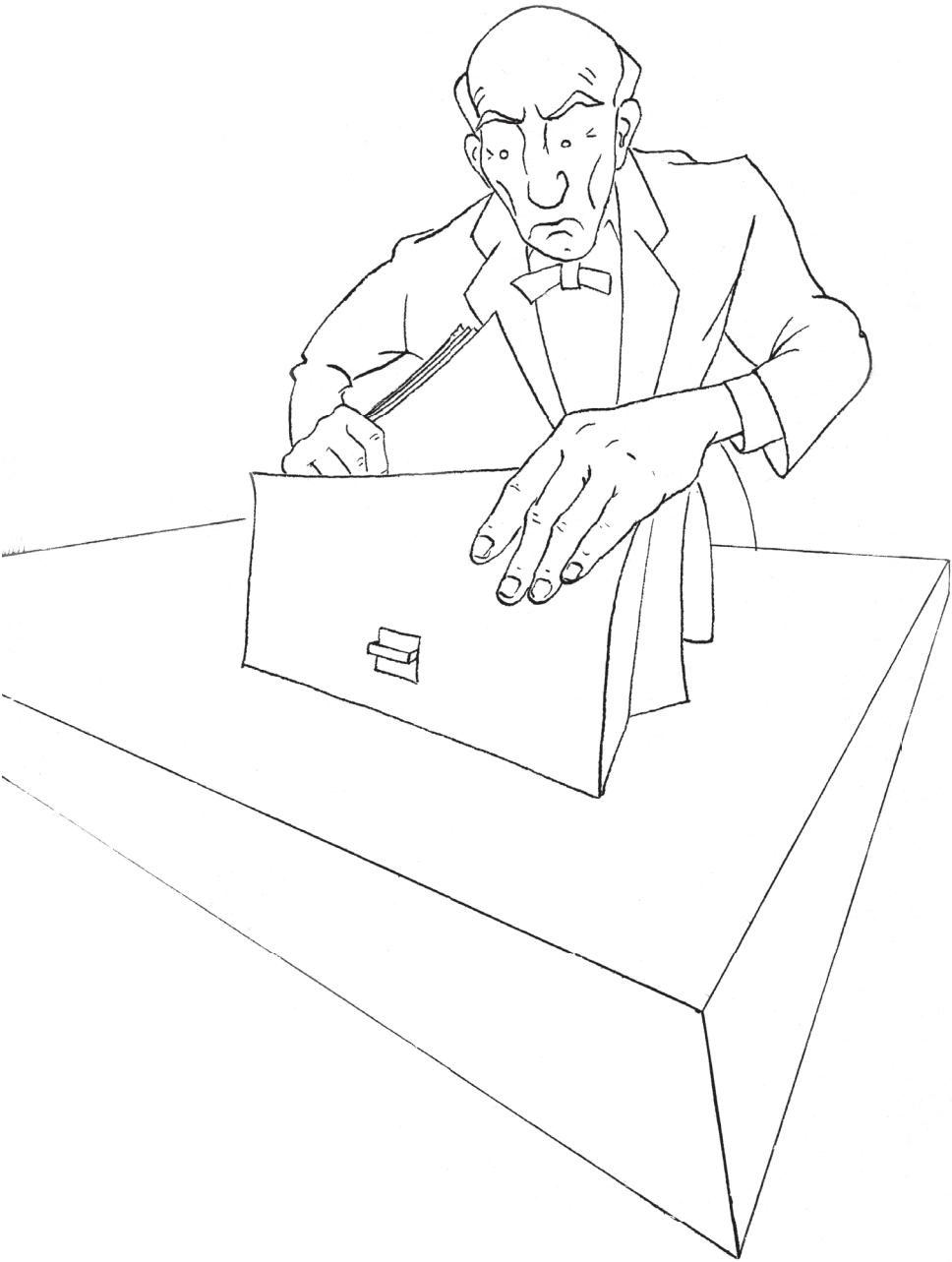
A dodával:

„Už sis toho všimnul? Nikdy do ničeho nevrází, nikdy se nikoho ani nedotkne. Dveřma od třídy se asi vůbec nezabývá a chodí rovnou skrz ně...“

Když jsme pak čekali na metro, Kama ta jeho sebejistota trochu přešla.

„Hele, teďka o něčem jiným. Dneska máme od rána v koupelně potopu. Máma se ptá, jestli by to tvůj táta nemohl přijít spravit.“

Jeho máma Taťána byla jediný člověk, z kterého měl Kamo vítr. Když o ní mluvil, vždycky se zarytě díval dolů na své tenisky.



*Jeden sloh týdně.
Třicet šest slohu ročně.*

Můj táta Tap a moje mamka Mína

Moje vysedávání po škole bral můj táta Tap celkem s přehledem.

„Jestli trávíš soboty radši ve škole, to je tvoje věc, navíc předpokládám, že ti společnost dělá Kamo, je to tak?“

Ale „menší pohovory s panem otcem“ – to byla jiná. Snášel je čím dál hůř. Až se jednoho dne vážně rozčílil.

„Cože? Už zase pohovor s Crastaingem? Nikam nepůjdu!“

Moc dobře si na to vzpomínám. Bylo to ve čtvrtek odpoledne. Zrovna se uprostřed obývacího pokoje rozložil s nářadím. Vymyslel mi totiž jakousi posuvnou postel, která se s každým svým dalším centimetrem měla povytažením o kousek zvětšit. (Hlavním účelem bylo udělat mi radost, protože jsem byl nejmenší ze třídy a bál jsem se, že nikdy nevyrostu.) Podíval se na mě a výmluvně zašermoval šroubovákem.

„O nic se nesnaž, povídám ti, že nikam nepůjdu!“

Mína seděla na svém obvyklém místě a kreslila. Zůstal jsem stát mezi rozházeným nářadím.

„Nikam mě nedostaneš, už jsem řekl!“

Mína jako dobrá matka se do toho vložila.

„Možná bych tam mohla zajít místo tebe!“

Žmoulal jsem žákovskou jako starou kšiltovku a mumlal:

„To nejde, Míno, Crastaing říká ‚s panem otcem‘.“

Následoval výbuch.

„Ani náhodou! Už tam ani nepáchnu! S tím je konec! Měl sis dávat pozor!“

Prásknul dveřmi. Dva tři listy papíru se vznesly do vzduchu. Mína na ně předtím nakreslila šaty lehounké jako motýlí křídla (kreslení šatů bylo její povolání). Na chvíli jsme osaměli.

„To už jsi zase nestihl dopsat sloh?“

„Ani jsem vlastně nezačal.“

„Jsi fakt ten největší flákač, jakýho znám...“

„Když mně to nejde, Míno, nic mě nenapadá.“

Jeden sloh týdně. Třicet šest slohů ročně. Od šesté do deváté třídy sto čtyřicet čtyři slohy. *Popište, jací jste, Vyprávějte o svých prázdninách, Večer v rodinném kruhu, V čem jste se od loňského roku změnili?, Popište zahradu vaší tetičky.* Vážně! Opravdu nám zadal tohle téma: *Popište zahradu vaší tetičky!* Kamo a já jsme zůstali následující sobotu po škole: já mám zahradu, ale bez tetičky, Kamo má tetičku, ale ta zas nemá zahradu. S Crastaingem si totiž člověk nemohl jen tak vymýšlet; mával pak vaší písečkou nad hlavou a vřeštěl:

„To není dílo fantazie, vy nešťastníku, ale bohapustá lež!“

Někdy ještě dodával:

„Hmm... jak je mi líto vaší matky.“

Měl paměť jako slon.

„Podívejte, tyhle prázdniny, které se nám tu snažíte popsat, neznáme my je už čistou náhodou z loňska? Přemýšlejte... Loňské Velikonoce – není-liž pravda? Tak to máme dvě hodiny! A menší pohovor s vaším panem otcem...“

Pamatoval si samozřejmě všechny naše úkoly. Šuškal

se, že nás díky těm písenskám zná líp než my sami.

„Vy nešťastníku, vždyť vy v tomhle slohu nepopisujete sebe, ale někoho úplně jiného! A ta rodina kolem vás, to je fraška! Samá lež! Jste líný a ještě k tomu jako obvykle lžete! Myslíte si, že si tohle vaši rodiče zaslouhují?“

„Tohle“ byla písemka, kterou provinilci mával před nosem jako kusem hadru.

„Ne, tohle si vaše matka nezaslужuje!“

Kamo do mě drcnul loktem. Celá třída upírala zraky na Crastainga. Zničeně si nás prohlížel. Jeho paže opět poklesla. Písemka se snesla pod nejbližší lavici. Náš učitel měl najednou v krku obrovský knedlík, který se nad našimi hlavami zhmotnil v podobě jakéhosi vzlyknutí. Crastaing najednou vypadal jako malý kluk. Strašně starý malý kluk.

„A vy si své rodiče taky nezaslужujete!“

Netuším, jestli někomu ze třídy bylo v takových chvílích do smíchu; nikdo to každopádně nikdy nerisknul.

Tap možná nesnášel právě to litování.

„Ty, poslouvej!“

(Tap s Mínou mě nejčastěji nazývali „ty“. Když byli něžní, „hej, ty“, to znělo jak pohlazení. Když šlo do tuhého, „ty, poslouvej!“, to pokaždé zafungovalo.)

„Ty, poslouvej!“

Tap se mezitím vrátil a už zase na mě mířil šroubovákem. Já ani slovo.

„Ještě jednou se od Crastainga nechám litovat, ale bude to naposled!“

(Ze schůzky se obvykle vracel zamlklý jako duch a v následujících dnech byl přepadlý jako po těžké nemoci.)

„Zaříd si to, jak chceš, ale příští sloh budeš mít napsaný aspoň tři dny před odevzdáním, jasný?“

K napsání mi tak zbývaly pouhé čtyři dny. Neměl jsem na vybranou. Přesto jsem to zkusil:

„To bude záležet na tématu, Tape...“

„Ne, to bude záležet na tobě! Člověk aby vám, děcka, pořád dělal drába!“

To tu ještě nebylo. Tap mi nikdy neříkal „děcka“. V jeho pohledu bylo něco zvláštního – náznak strachu, ano, ale především něco na způsob prosby, ba dokonce výrazu, který jsem tam nikdy předtím neviděl... jako by mě zapřísahal! Ano, Tap – Vynálezce a Opravář všeho druhu, neohrožený Tap, Tap – můj idol. Tap prosil, abych ho neposílal za Crastaingem!

Pár vteřin mi trvalo, než jsem to pochopil, dalších pár vteřin jsem musel bojovat s nesnesitelnou lítostí (jak vůbec Crastaing dokázal zdecimovat takového siláka?), až jsem konečně řekl tónem, jakým se obvykle něco slibuje dítěti:

„Platí, Tape, tři dny. Slibuju, že ten sloh dopíšu o tři dny dřív.“

